

รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาเชิงรุกเพื่อบริหารความเสี่ยง
ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
Proactive Education Quality Assurance Model for Risk
Management in The 21ST Century for Basic Education
Schools

วัชร จตุพร^{1*}
Watchara Jatuporn^{1*}

¹วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹School of Education, Phayao University, Muang, Phayao 56000 Thailand

*Corresponding author : Watbbk@hotmail.com

Received : 26 February 2020/Revised : 8 May 2020 / Accepted : 16 May 2020

21

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเสี่ยง การบริหารความเสี่ยง การประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อบริหารความเสี่ยง และพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาเชิงรุกเพื่อบริหารความเสี่ยงในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประชากรที่ศึกษา คือ ครูและผู้บริหารโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษา และงานความเสี่ยงในโรงเรียน จำนวน 12,177 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครู จำนวน 1,045 คน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 342 คน และครู จำนวน 703 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบประเมิน รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา การจำแนกประเภทข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความเสี่ยงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) ผลกระทบ 2) ปัจจัยนำเข้า และ 3) ผลลัพธ์

2. การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) สารสนเทศ และการสื่อสาร 2) การกำหนดวัตถุประสงค์ และ 3) การมีกิจกรรมควบคุม

3. การประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อบริหารความเสี่ยงในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การประเมินคุณภาพการศึกษา

4. รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาเชิงรุกเพื่อบริหารความเสี่ยงในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ รูปแบบ “3 คุณภาพ 5 ปัจจัย สู่การบริหารความเสี่ยงในศตวรรษที่ 21” (Q³ IPOOI) ประกอบด้วย 1) การประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อบริหารความเสี่ยงมี 3 ประการ 2) ปัจจัยความเสี่ยงมี 5 ประการ และ 3) การบริหารความเสี่ยงในศตวรรษที่ 21 มี 8 ประการ

คำสำคัญ: การประกันคุณภาพการศึกษา ความเสี่ยงในสถานศึกษา การบริหารความเสี่ยง

Abstract

The objective of this research were to find out the risk, risk management, educational quality assurance for risk management and develop a model of proactive educational assurance for risk management in the 21st century of basic education institutions. The population studied was teachers and school administrators in the north-eastern region. Under the Office of the Basic Education Commission responsible for educational quality assurance and risk jobs in 12,177 schools. The sample consisted of 1,045 administrators and teachers. Data providers were 342 administrators and 703 teachers. The research instruments used in

collecting the data were questionnaires and draft evaluation forms. The quantitative data were analyzed using the descriptive statistics of frequency, percentage, mean, and standard deviation. Qualitative data were analyzed by content analysis and data classification.

The results of the study revealed that :

1. The risk in basic education institutions in general is at a moderate level. When considering each aspect, it was found that the top 3 ranked by average were 1) impact 2) input and 3) outcome.

2. Overall risk management in basic education institutions at a high level when considering each aspect, it was found that the areas with the highest mean values are the top 3 included that 1) information and communication 2) objective setting and 3) control activities.

3. Educational quality assurance for risk management in the 21st century of schools was at a high level. When considering each aspect, it was found that the aspect that has the highest mean value is quality assessment.

4. Proactive quality assurance models for risk management in the 21st century of basic education institutions was “3 Quality, 5 Factors to risk management in the 21st century” (Q³ IPOOI). Consisted of 1) educational quality assurance for risk management were 3 aspects, 2) risk factors there were 5 aspects, and 3) risk management in the 21st century there were 8 factors.

Keywords : Educational quality assurance, School risk, Risk management

บทนำ

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคแห่งการสร้างคุณภาพการแข่งขันในด้านต่าง ๆ หากสถานศึกษาใดมีคุณภาพทั้งด้าน

กระบวนการจัดการ ด้านผู้เรียน ด้านสภาพแวดล้อม และทรัพยากรอื่น ๆ จะเป็นที่ยอมรับและให้ความไว้วางใจในการจัดการขององค์กรเชิงคุณภาพ เป็นที่วางใจของผู้ใช้บริการ ปัจจุบันมีเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาเกิดขึ้นมากมายที่เป็นสาเหตุให้เกิดความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ ทั้งความเสี่ยงด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านทักษะในการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 ความเสี่ยงเหล่านี้จะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และปัจจุบันเป็นยุคที่ต้องการทักษะการเรียนรู้เพื่อการแข่งขันและการมีชีวิตอยู่ในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง เช่น ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และทักษะด้านการดำเนินชีวิตและการทำงาน รวมถึงทักษะ 3R 8C (Phanit, 2012)

การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการยกระดับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สามารถวัดและประเมินผลการทำงาน of สถานศึกษาได้ชัดเจน ตรงตามสภาพจริงของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ปัจจุบันรูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีหลากหลายรูปแบบแต่ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของสถานศึกษาได้ การวางระบบการประกันคุณภาพภายในและการประเมินผลถือเป็นหัวใจในการพัฒนาซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพ (Wongvanit, 2001) สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังมีความเหลื่อมล้ำและแตกต่างกันทั้งด้านงบประมาณ คุณภาพ บุคลากรหรือแม้แต่ปัจจัยด้านผู้เรียน ความร่วมมือของกรรมการสถานศึกษา การสนับสนุนจากชุมชน หน่วยงานหรือองค์กรที่อยู่ใกล้เคียงสถานศึกษา (Bureau of Educational Testing, 2011)

จากการประเมินคุณภาพรอบแรกใน พ.ศ. 2543-2548 เป็นการใช้รูปแบบกัลยาณมิตรประเมิน ผลจากการดำเนินการประเมินภายนอกรอบแรกของ สมศ. ได้มีข้อวิพากษ์วิจารณ์ไม่เห็นด้วยกับแนวทางที่จะดำเนินการต่อไป เช่น ระบบการประเมินของต่างประเทศไม่เหมาะสมกับประเทศไทย ครูใช้เวลาทำเรื่องประกันจนไม่มีเวลาสอน มีหลายสถานศึกษาทำตัวอย่างการประกันคุณภาพที่ผิด ๆ คือ แยกส่วนการประกันคุณภาพการศึกษาออกจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดเอกสารจัดแฟ้มเพื่อเตรียมประเมินจัดทำโดยครูที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบเรื่องการประกันคุณภาพเท่านั้น (Nongmak, 2003) การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสองเริ่มในปี พ.ศ. 2549-2553 เป็นการประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษา เริ่มปีงบประมาณ

พ.ศ. 2549-2550 มีจำนวนสถานศึกษาเข้าประเมิน 15,601 แห่ง แบ่งเป็นสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 14,197 สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 371 แห่ง โรงเรียนสาธิต จำนวน 5 แห่ง สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 589 แห่ง และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จำนวน 9 แห่ง พบว่า สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่ผ่านการรับรองมาตรฐานมีมากถึง 3,247 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 20.29 ซึ่งปัญหาและอุปสรรคในการประเมินคือสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประกันคุณภาพภายในและยังไม่ได้บูรณาการเรื่องการประกันคุณภาพภายในเข้ามาในการปฏิบัติงานปกติ ด้านผู้เรียนยังไม่ได้ผ่านมาตรฐานเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ด้านครูขาดการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และผลการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอกของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

จากการประเมินคุณภาพรอบ 3 (พ.ศ. 2554-2558) ประจำปีงบประมาณ 2554 ผลการประเมินภาพรวมตกต่ำ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานภาคตะวันออกเฉียงเหนือไม่ผ่านมาตรฐานจำนวนมาก โดย ศ.ดร.ชาญณรงค์ พรุ่งรุ่งโรจน์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเปิดเผยผลการประเมินว่า ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีสถานศึกษาเข้ารับการประเมิน 7,985 แห่ง จากสถานศึกษาที่ต้องประเมิน 34,404 แห่ง มีสถานศึกษาที่ไม่ได้การรับรองมาตรฐานมากถึง 2,295 แห่ง คิดเป็น 28.74% เมื่อพิจารณาพบว่าสถานศึกษาที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานสังกัด สพฐ. ถึง 2,119 แห่ง เมื่อวิเคราะห์ตามภูมิภาคพบว่าสถานศึกษาที่ไม่ได้รับรองมาตรฐานส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด (Thairath Online, 2012) และประเด็นสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา คือ ความเสี่ยงในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา เป็นสิ่งสำคัญเพราะสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 คือ สถานศึกษาที่ต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะต่าง ๆ ที่สามารถแข่งขันกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมอย่างรวดเร็ว ซึ่งความเสี่ยงในสถานศึกษามีทั้งความเสี่ยงที่เกิดขึ้นภายใน เช่น การจัดการเรียนการสอน ด้านงบประมาณ ความมั่นใจทางการศึกษา สิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการความปลอดภัย และความเสี่ยงที่เกิดขึ้นภายนอก เช่น ด้านการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ สังคม การเมือง กฎหมาย ภัยธรรมชาติ เป็นต้น (Chuastrakun, 2008) หรือความเสี่ยงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี

ความต้องการของลูกค้า (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย) ภาวะการณ์แข่งขันธรรมาภิบาล เป็นต้น (Chesadawan, 2003)

จากความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อนำไปสู่การบริหารความเสี่ยงในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงปัญหาของการขาดคุณภาพไม่ได้มาตรฐานจากผลการประเมินคุณภาพของ สมศ. ทำให้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำเป็นต้องมีรูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาเชิงรุกที่จะทำให้เกิดความพร้อมสร้างความเข้าใจและนำไปสู่การปฏิบัติที่สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง จึงต้องศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาเชิงรุกเพื่อบริหารความเสี่ยงในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน”

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเสี่ยงของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อศึกษาการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อศึกษาการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อบริหารความเสี่ยงในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. เพื่อพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาเชิงรุกเพื่อบริหารความเสี่ยงในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ซึ่งมีทั้งวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้ ประชากรในการวิจัย คือ ผู้บริหาร และครูที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษา และงานความเสี่ยงของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 12,177 โรงเรียน แบ่งการศึกษาเป็น 2 ระยะ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูจาก 390 โรงเรียน

แบ่งเป็นผู้บริหาร จำนวน 342 คน และครู จำนวน 703 คน โดยมีขั้นตอนการวิจัย 8 ขั้นตอน คือ 1) กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย 2) การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 3) การสร้างและพัฒนาเครื่องมือการวิจัย 4) การเก็บรวบรวมข้อมูล 5) การวิเคราะห์ข้อมูล 6) การสังเคราะห์ผลการศึกษาและการร่างรูปแบบ 7) การสนทนากลุ่มอิงผู้ทรงคุณวุฒิ และ 8) การแก้ไขปรับปรุง และเผยแพร่ผลงานวิจัย มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

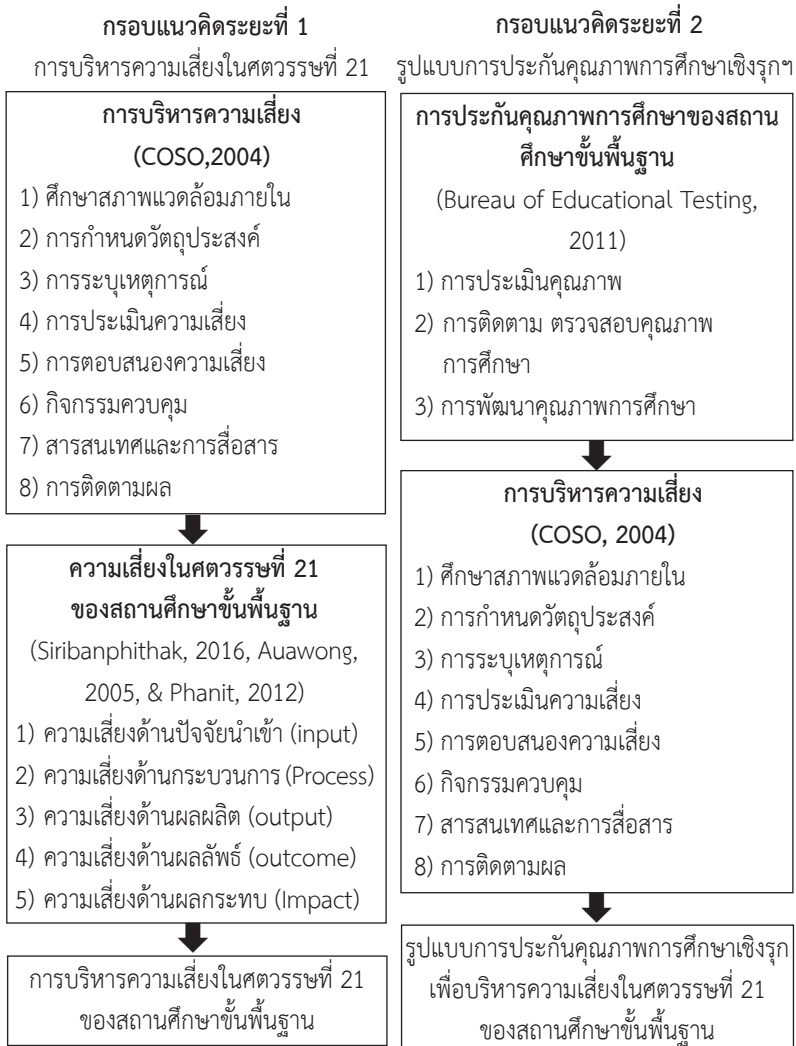
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้ 1) จัดทำหนังสือและประสานงานกับสถานศึกษาเพื่อส่งแบบสอบถามโดยตรงกับสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทางไปรษณีย์ สำหรับการส่งคืนแบบสอบถามผู้วิจัยได้แนบซองเปล่าพร้อมติดแสตมป์ไปพร้อมกับแบบสอบถามเพื่อส่งกลับ โดยในระยะเวลาที่ 1-2 ส่งแบบสอบถามจำนวน 390 โรงเรียน 780 ฉบับ และ 2) คัดเลือกแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาในระยะเวลาที่ 1 จำนวน 530 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 67.94 ในระยะเวลาที่ 2 จำนวน 515 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 66.02 และตรวจสอบ คัดเลือกแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ทุกฉบับ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิธีการเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) รายข้ออยู่ระหว่าง 0.60–1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นตามสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ 0.98 ในระยะเวลาที่ 1 และ 0.93 ในระยะเวลาที่ 2 และแบบประเมินร่างรูปแบบฯ เครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นแบบประเมินร่างรูปแบบฯ เพื่อการอภิปรายกลุ่มย่อย (Focus group) แบบสอบถามแสดงความคิดเห็นปลายเปิด การวิเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อศึกษากรอบแนวคิด

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลการวิจัยผู้วิจัยได้ดำเนินการจากการสังเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแบบสอบถาม เมื่อได้รับข้อมูลที่เป็นแบบสอบถามกลับมาแล้ว ได้ดำเนินการดังนี้ การวิเคราะห์เชิงปริมาณ คือ 1) ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา 2) ตรวจสอบคะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 3) ลงรหัสข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์ 4) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ คือ 1) ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิดนำมาพิจารณาความสอดคล้องของข้อมูลแล้ววิเคราะห์สรุปอุปนัย 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร

การสนทนากลุ่ม เป็นการวิเคราะห์ห้มุ่งการพรรณนาวิเคราะห์ และอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

1. ความเสี่ยงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ความเสี่ยงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความเสี่ยงมากที่สุด 3 ลำดับแรกเรียงตามค่าเฉลี่ย ได้แก่ 1) ด้านผลกระทบ เมื่อพิจารณารายข้อย่อย พบว่ารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ สภาวะทางการเมือง และสภาวะทางเศรษฐกิจ 2) ด้านปัจจัยนำเข้า เมื่อพิจารณารายข้อย่อย พบว่า สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ สังคมและวัฒนธรรม และด้านบุคลากร และ 3) ด้านผลลัพธ์ เมื่อพิจารณารายข้อย่อย พบว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ คิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมและการคิดแก้ปัญหา ตามลำดับ

2. การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามมาตรฐาน COSO (COSO-ERM) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) สารสนเทศและการสื่อสาร 2) การกำหนดวัตถุประสงค์ และ 3) ด้านการมีกิจกรรมควบคุม

3. การประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อบริหารความเสี่ยงในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อบริหารความเสี่ยงในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเรียงตามลำดับ ดังนี้ 1) ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา เมื่อพิจารณารายข้อย่อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ การศึกษาสภาพแวดล้อมภายใน และการระบุเหตุการณ์ 2) การพัฒนาคุณภาพการศึกษา เมื่อพิจารณารายข้อย่อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์ การศึกษาสภาพแวดล้อมภายใน และการจัดกิจกรรมควบคุม และ

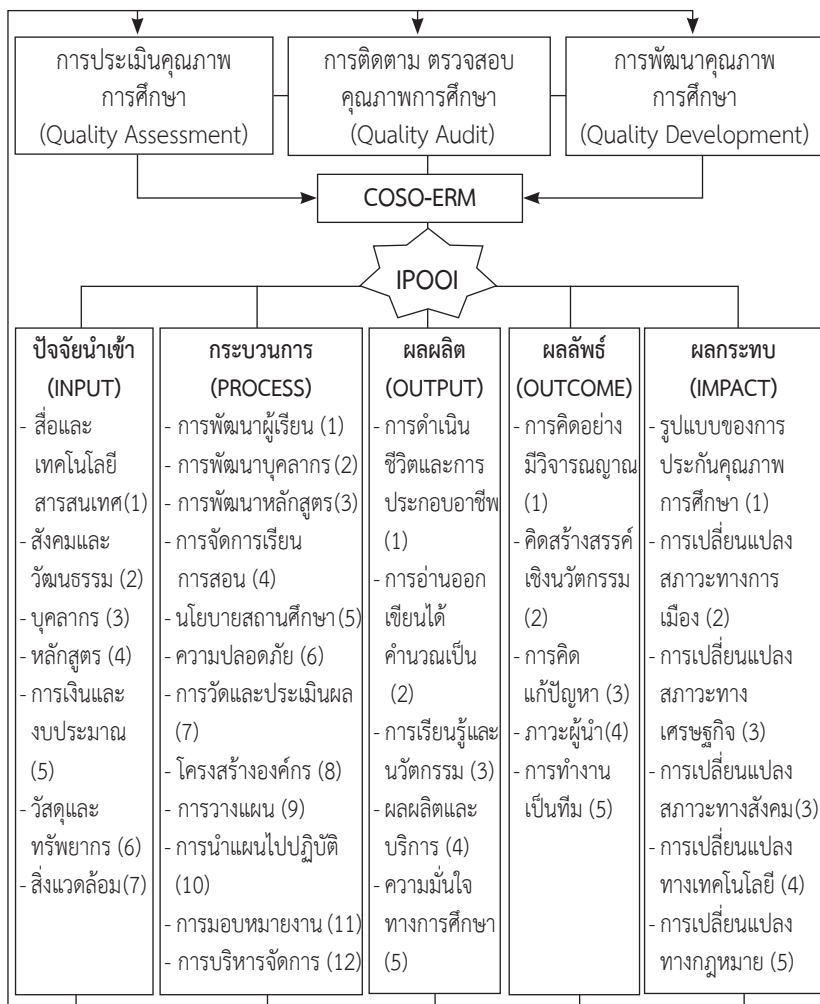
3) ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา เมื่อพิจารณารายชื่อย่อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การศึกษาสภาพแวดล้อมภายใน การกำหนด วัตถุประสงค์ และการระบุเหตุการณ์

4. รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาเชิงรุกเพื่อบริหารความเสี่ยงใน ศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพ การศึกษาเชิงรุกเพื่อบริหารความเสี่ยงในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถสรุปผลรูปแบบฯ ได้ดังนี้

4.1 ชื่อรูปแบบ คือ รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาเชิงรุกเพื่อบริหาร ความเสี่ยงในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน “3 คุณภาพ 5 ปัจจัยสู่การ บริหารความเสี่ยงในศตวรรษที่ 21 (Q³ IPOOI)”

4.2 องค์ประกอบของรูปแบบมี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความเสี่ยงใน ศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 5 ประการ คือ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ 2) ด้านการบริหารความเสี่ยงในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 8 ประการ คือ ศึกษาสภาพแวดล้อมภายใน การกำหนดวัตถุประสงค์ การระบุเหตุการณ์ การประเมินความเสี่ยง การตอบสนองความเสี่ยง การมีกิจกรรมควบคุม สารสนเทศและ การสื่อสาร และการติดตามผลและประเมินผล และ 3) ด้านการประกันคุณภาพการ ศึกษาเพื่อบริหารความเสี่ยงในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 3 ประการ ได้แก่ การประเมิน คุณภาพการศึกษา การติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา

**รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาเชิงรุกเพื่อบริหารความเสี่ยง
ในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**

หมายเหตุ : รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาเชิงรุกเพื่อบริหารความเสี่ยง
สถานศึกษาควรพิจารณาความเชื่อมโยงระหว่าง การประกันคุณภาพการศึกษา
หลักการบริหารความเสี่ยง และปัจจัยความเสี่ยงในประเด็น ดังต่อไปนี้

1. การประเมินคุณภาพการศึกษา (Quality Assessment) คือ การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการดำเนินงานการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา โดยใช้หลักการบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO 4 ประการ ได้แก่ การศึกษาสภาพแวดล้อมภายใน การกำหนดวัตถุประสงค์ การระบุเหตุการณ์ และการประเมินความเสี่ยง

2. การติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา (Quality Audit) คือ การติดตาม ตรวจสอบความก้าวหน้าและการจัดทำรายงานติดตามและให้ข้อเสนอแนะการพัฒนาการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา โดยใช้หลักการบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO 2 ประการ ได้แก่ การมีกิจกรรมควบคุม และการติดตามผลและประเมินผล

3. การพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Quality Development) คือ การวางแผน การจัดระบบและโครงสร้างในการพัฒนาสถานศึกษาเพื่อการบริหารความเสี่ยง โดยใช้หลักการบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO 2 ประการ ได้แก่ สร้างระบบสารสนเทศและการสื่อสาร และสร้างการตอบสนองความเสี่ยง

4. COSO-ERM คือ หลักการบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO ที่นำไปใช้ในการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 8 ประการ ได้แก่ การศึกษาสภาพแวดล้อมภายใน (Internal Environment) การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective Setting) การระบุเหตุการณ์ (Event Identification) การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) สร้างการตอบสนองความเสี่ยง (Risk Response) การมีกิจกรรมควบคุม (Control Activities) สร้างระบบสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication) และการติดตามผลและประเมินผล (Monitoring)

5. IPOOI คือ ปัจจัยความเสี่ยงที่สถานศึกษาควรนำไปใช้ในการบริหารความเสี่ยงเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Input : I) กระบวนการ (PROCESS : P) ผลผลิต (OUTPUT : O) ผลลัพธ์ (OUTCOME : O) และผลกระทบ (IMPACT : I)

5.1 ปัจจัยนำเข้า จากผลการวิจัย สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ย ด้านปัจจัยนำเข้าที่ใช้ในการบริหารความเสี่ยง 3 ลำดับแรก ได้แก่ สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ สังคมและวัฒนธรรม และบุคลากร

5.2 กระบวนการ จากผลการวิจัย สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ย ด้านกระบวนการที่ใช้ในการบริหารความเสี่ยง 3 ลำดับแรก ได้แก่ การพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาบุคลากร และการพัฒนาหลักสูตร

5.3 ผลผลิต จากผลการวิจัย สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ย ด้านผลผลิตที่ใช้ในการบริหารความเสี่ยง 3 ลำดับแรก ได้แก่ การดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ การอ่านออกเขียนได้คำนวณเป็น และการเรียนรู้และนวัตกรรม

5.4 ผลลัพธ์ จากผลการวิจัย สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ย ด้านผลลัพธ์ที่ใช้ในการบริหารความเสี่ยง 3 ลำดับแรก ได้แก่ การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ คิดสร้างสรรค์ เชิงนวัตกรรม และการคิดแก้ปัญหา

5.5 ผลกระทบ จากผลการวิจัย สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ย ด้านผลกระทบที่ใช้ในการบริหารความเสี่ยง 3 ลำดับแรก ได้แก่ รูปแบบของการประกันคุณภาพ การศึกษา การเปลี่ยนแปลงสภาวะทางการเมือง การเปลี่ยนแปลงสภาวะทางเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงสภาวะทางสังคม

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลมีประเด็นที่สำคัญของการวิจัยที่สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ความเสี่ยงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 ด้านผลกระทบ มีค่าเฉลี่ยความเสี่ยงมากที่สุด โดยเฉพาะด้านการปรับเปลี่ยนรูปแบบการประกันคุณภาพ การศึกษาและสภาวะทางการเมือง แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมองว่ารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษามีความเสี่ยงต่อคุณภาพการศึกษามากที่สุดถึงแม้จะมีการประเมินคุณภาพรอบ 4 ที่มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและเกณฑ์การประเมินที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนมากขึ้น แต่ยังไม่ตอบโจทย์คุณภาพ การศึกษาที่แท้จริงของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สอดคล้องกับผลการ ประเมินรอบ 3 ประจำปีงบประมาณ 2554 Thairath Online (2012) ได้รายงานไว้ว่า จากผลการประเมินรอบ 3 พบว่าสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไม่ผ่านมาตรฐานจำนวนมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Pongchon *et al.* (2018) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไขการดำเนินการประกันคุณภาพ การศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา

มี 4 ด้าน ด้านการวางแผน ไม่มีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจและไม่เห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการดำเนินการตามแผนขาดการสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรในการดำเนินการประกันคุณภาพที่มีประสิทธิภาพ ด้านการตรวจสอบประเมินผล ขาดระบบการเก็บรวบรวมข้อมูลในการปฏิบัติงานในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา และด้านการนำผลประเมินมาปรับปรุงขาดการนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาในปีต่อไป และสอดคล้องกับการศึกษาของ Chareon wongsak (2007) ได้วิเคราะห์ 5 ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการศึกษาไทยปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งคือ ปัจจัยด้านการเมือง เพราะการปฏิรูปหรือพัฒนาการจัดการศึกษาจะสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับการเมืองมากกว่าแนวทางและวิธีการ เช่น การเปลี่ยนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการบ่อยครั้งทำให้การดำเนินนโยบายการพัฒนาการศึกษาไม่ต่อเนื่อง หรือแม้แต่ความไม่สอดคล้องของเป้าหมายของการจัดการศึกษากับเป้าหมายทางการเมืองอันเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการศึกษาไทย

2. การบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่ความเสี่ยงของสถานศึกษายังอยู่ในระดับปานกลางทุกด้านไม่ได้ลดลงอยู่ในระดับน้อยหรือน้อยที่สุด แสดงให้เห็นว่า สถานศึกษามีความพยายามหาวิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง แต่ยังขาดกระบวนการหรือระบบการบริหารความเสี่ยงหรือการดำเนินงานบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพและใช้ได้ผลกับสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและตามบริบทของแต่ละโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Saimai (2017) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่าการบริหารความเสี่ยงของผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูของโรงเรียนขนาดเล็กมีระดับการปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงเฉลี่ยอยู่ในระดับมากแต่การบริหารความเสี่ยงด้านการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดโดยเฉพาะด้านครูและบุคลากรจัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chuaitrakun (2008) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในประเด็นระดับโอกาสที่จะเกิดปัจจัยความเสี่ยงของสถานศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ทั้งด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการเงิน ด้านความมั่นใจทางการศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการ

บริหารจัดการความปลอดภัย

3. การประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อบริหารความเสี่ยงในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะมีการประเมินคุณภาพการศึกษาในเรื่องการกำหนดวัตถุประสงค์มากที่สุด แต่ยังขาดการตอบสนองและการติดตามผลที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมีการบริหารความเสี่ยงโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แต่ความเสี่ยงของสถานศึกษายังอยู่ในระดับปานกลางไม่ได้ลดเหลือน้อย แสดงให้เห็นว่าการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษายังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรโดยเฉพาะในเรื่องการสร้างการตอบสนองและการติดตามผลประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pongkhamphan (2006) ได้ศึกษาการดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบว่า ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีการวางแผน (กำหนดวัตถุประสงค์) แต่ด้านการดำเนินงานตามแผนยังมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพ พบว่า ขาดการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาครอบคลุมมาตรฐานสถานศึกษา การบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ของผู้เรียน สถานศึกษาขาดการประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานสถานศึกษาทุกมาตรฐานด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thongear (2015) ได้ศึกษาการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครู พบว่า การบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการประเมินความเสี่ยงและการตอบสนองต่อความเสี่ยงโดยเฉพาะการประเมินความเสี่ยงเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารและการนำข้อมูลผลกระทบมาพิจารณาเพื่อกำหนดมาตรการให้ระดับความรุนแรงที่ไม่คาดฝันลดลง การดำเนินการเพิ่มเติมเพื่อลดผลกระทบของความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ การจัดการความเสี่ยงที่เหลือในปัจจุบันให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

4. รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาเชิงรุกเพื่อบริหารความเสี่ยงในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) การประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การประเมินคุณภาพการศึกษา การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา การพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) ปัจจัยความเสี่ยง และ 3) การบริหารความเสี่ยง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Pongchon *et al.* (2018) ได้

ศึกษารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยวิธีการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ พบว่า รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยวิธีการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ประกอบด้วยหลายส่วน และที่สำคัญคือ การประเมินคุณภาพ การจัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การวัดและการติดตามตรวจสอบคุณภาพ การปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการจัดการความเสี่ยง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sueasa (2014) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา พบว่า รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วยในหลาย ๆ ประเด็น เช่น การปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา การนิเทศ ติดตามและประเมินผลการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาสามารถสรุปภาพรวมรูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาเชิงรุกเพื่อบริหารความเสี่ยงในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานว่าควรประกอบไปด้วยขั้นตอนในการดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาและกำหนดวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาในการวิจัยครั้งนี้กำหนดไว้ 3 ประการ คือ การประเมินคุณภาพ การติดตามตรวจสอบคุณภาพ และการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) การศึกษาและกำหนดความเสี่ยง ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดไว้ 5 ประการ คือ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ และ 3) การศึกษาและกำหนดการบริหารความเสี่ยง ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดไว้ 8 ประการ ตามมาตรฐานการบริหารความเสี่ยงของ The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) จึงทำให้เกิดรูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาเชิงรุก “3 คุณภาพ 5 ปัจจัยสู่การบริหารความเสี่ยงในศตวรรษที่ 21” (Q³ IPOOI)

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ซึ่งเป็นหน่วยงานให้ทุนสนับสนุนการวิจัย ฉบับนี้ และขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิในขั้นตอนต่าง ๆ รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลการวิจัย ทำให้การวิจัยครั้งนี้ประสบความสำเร็จได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- Assessment of the school of the three rounds. The overall slump. Isan small schools do not pass the standard.* (2012, 13 July). Thairath Online. Retrieved June 20, 2018, from <https://www.thairath.co.th/content/275639>. (in Thai)
- ผลการประเมิน ร.ร.รอบสามภาพรวมตกต่ำโรงเรียนเล็กอีสานไม่ผ่านมาตรฐานอื่น. (2555, 13 กรกฎาคม). ไทยรัฐออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2561, จาก <https://www.thairath.co.th/content/275639>.
- Attharawiwat W. & Na Sunthorn T. (2012). Problems and solutions Educational Quality Assurance for Primary Schools in Sikhio District, Nakhon Ratchasima Province. *Journal of Education*, 6(1). (in Thai)
- วรเศรษฐ์ อรรถวิวัฒน์ และธนินาถ ณ สุนทร. (2555). ปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 6(1).
- Auawong S. (2005). *Risk management in schools*. (Handout). Bangkok : Siam University. (in Thai)
- สุภัทรา เอื้อวงศ์. (2548). *การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา* [เอกสารประกอบการสอน]. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสยาม.
- Bureau of Educational Testing. (2011). *Guidelines for quality assessment in accordance with basic education standards for internal quality assurance of schools*. Bangkok : Ministry of Education. (in Thai)
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2554). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- Chareonwongsak K. (2007). *Analyze the 5 external factors affecting Thai education*. Retrieved November 13, 2018, from <http://www.kriengsak.com/node/1040>. (in Thai)
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2550). *วิเคราะห์ 5 ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการศึกษาไทย*. สืบค้น 13 พฤศจิกายน 2562, จาก <http://www.kriengsak.com/node/1040>.
- Chesadawan C. (2003). *Internal audit and internal control*. Bangkok : Pordee Company. (in Thai)
- เจริญ เจษฎาวัลย์. (2546). *การตรวจสอบภายในและการควบคุมภายใน*. กรุงเทพฯ : บริษัทพอดี.
- Chuaitrakun D. (2008). *Risk management in basic education institutions*. Educational Dissertation. Silpakorn University. (in Thai)
- ดวงใจ ช่วยตระกูล. (2551). *การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน* (ดุชนันท์). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Nongmak C. (2003). *Educational Quality Assurance Practice*. (2nd ed.). Bangkok : Institute of Academic Quality Development. (in Thai)

- จำรัส นองมาก. (2546). *การปฏิบัติการประกันคุณภาพการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- Phanit W. (2012). Ways to create learning for students in the 21st century. (3rd ed.). Bangkok: Sodsri-Saritwong Foundation. (in Thai)
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- Pongchon S., Wonin C. & Konphuang A. (2018). The development of a model of internal quality assurance in basic education institutions using achievement management methods. *Journal of Research for Community Development (Humanities and Social Sciences)*. Naresuan University, 11(3), 115-129. (in Thai)
- สุภัก พวงจร, ชนม์ขจรณ์ วรอินทร์, อนุชา กองพ่วง. (2561). การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยวิธีการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์. *วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 11(3), 115-129.
- Pongkhamphan K. (2006). *The implementation of the internal education quality assurance system Educational institutions under the Khon Kaen Educational Service Area Office, Area 3*. Master Thesis in Education. Loei Rajabhat University. (in Thai)
- คจิตร พงษ์คำพันธ์. (2549). *การดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. เลย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- Saimai T. (2017). *Risk management of small schools under the Office of Pathum Thani Educational Service Area*. Master Thesis in Education. Rajamangala University of Technology Thanyaburi. (in Thai)
- ธัญญารัตน์ สายใหม่. (2560). *การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดปทุมธานี (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต)*. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- Siribanphithak P. (2016). *Change management and risk management in the education*. (Handout). Bangkok : Chulalongkorn University. (in Thai)
- พฤทธิ์ ศิริบริรมพิทักษ์. (2559). *การบริหารการเปลี่ยนแปลงและการบริหารความเสี่ยงด้านการศึกษา [เอกสารประกอบการบรรยาย]*. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Sueasa J. (2014). *The development of a model of educational quality assurance in educational institutions under Ubon Ratchathani Educational Service Area Office 3*. Master Thesis in Education. Maha Sarakham Rajabhat University. (in Thai)

- จิตติ เสือสา. (2557). *การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 3* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission. (2004). *Enterprise risk management framework*. Retrieved June 23, 2018, from <https://www.coso.org/Pages/erm-integratedframework.aspx>.
- Thongear N. (2015). *School risk management as per the opinions of administrators and teachers Under the Office of Primary Education Service Area Saraburi*. Master Thesis in Education. Thepsatri Rajabhat University. (in Thai)
- ณัฐนภา ทองเอี้ย. (2558). *การบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). ลพบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- Wongvanit S. (2001). *Quality assurance guidelines for educational institutions*. Bangkok: National Institute for Quality Assessment and Educational Standards. (in Thai)
- สุวิมล ว่องวานิช. (2544). *แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : สถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ.